

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

Caput I. S. pardulphi natales et vita monastica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

AUCTORE
ANONYMO.

CAPUT I.

S. Pardulphi natales et vita monastica.

S. Pardul-
phus, natus
in Lemovicibus,

Igitur jam mundo properante ad occasum, crescentibus malis per retro acta signa ruinae suae in sole et luna et stellis vel pressuris gentium, pestilentiam, famem, terrae motus ceterasque ruinas, quas Veritas futura refert atque Evangelica commemorat Historia, et enumerare prolixum est per singula, in Occidentali plaga partium Aquitaniae, dioecesi Lemovicensi, ex agrorum cultoribus, in vico, cujus vocabulum est Sardenus, vel in Sardeno monte a ortus est puer fideli genealogia, cui nomen Pardulphus b. Qui, dum puerilem ageret aetatem et vitam, mitissimus ac modestus cum summa reverentia praeter ceteris adolescentibus videbatur.

oculorum
corporeorum
usum adhuc
puer amittit,

4 Quadam vero die, cum esset cum aliis adolescentibus et sub quadam arbore sederet, ut mos est in ludis et jocos puerorum, tam pro calefactione, quam pro spectaculo ruinae arboris, ignem ad concremandum in eadem arbore posuerunt; qua exusta, flante vento, irritante imbre, praefata arbor, radicibus avulsa, in terram volvens corruit, ita ut omnes parvuli, qui illic aderant, fugam arripent: sed praefatus Dei puerulus Pardulphus remansit intrepidus, atque immobilis signo Crucis armatus. Casu autem adveniente, illico unus ex ramis arboris ipsius cum in capite sauciavit gravi vulnere, et ob hoc vulnus lumen oculorum amisit; sed claritatem veri luminis infusione Spiritus Sancti per internos oculos meruit contemplari. Cæcus quidem corpore, sed fulgens in opere; tentatus ad tempus, sed non mortificatus; aspectu paulisper privatus, sed perpetuo honorum operum lumine repletus, ita ut videntibus huius mundi claritatem dux esse praevaleret itineris, patriae caelestis introitum absque quolibet offendiculo quaerentibus, ut non cum reprobis de eo diceretur, si cæcus cæco ducatum praebat, ambo in foveam cadunt e.

sed mente
illustratus,
virtutibus et
miraculis
claret:

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

d

vica f comitatus officium nactus, opibus ditatus D plurimis, praeter ceteris inlyctus atque procerior, in facultatibus atque divitiis pollens, decreverat, ut, proptersua redimenda peccata vel etiam adipiscenda vitae aeternae praemia, in loco sui juris, qui vocatur Waractus g, monasterion in honorem Dei ac BB. Petri et Pauli Apostolorum aedificaret, suisque etiam ditaret opibus propriis, atque in cibos vel operimentum monachorum et pauperum delegaret, et missis speculatoribus suis praecipit, ut tam ex vicinis et suburbanis locis, quam aut procul de qualibet provincia vel natione Dei servos aut monachos invenire potuissent, cum summa alacritate ad praefatum ovile congregarent, dicente propheta David: « Et de nationibus congregavit eos h; » pieque a quibusdam divulgatum est, quod in praefato Sardeno famulus Dei Pardulphus timorosam atque religiosam duceret vitam, et die noctuque sedulis atque prolixis vigiliis et orationibus pernocians hostiam vivam semetipsum Domino Deo mactaret.

7 Mox praedictus Lantharius, Lemovicum comes, audita fama Viri Dei, ac divino accensus spiritu, equum suum sternere ac parare jussit, et nullum alium ex pueris misit, sed ipse concitus venit, et, facta oratione, Virum Dei ad se accersiri jussit. Repente intuens vultum ejus clarissimum, faciem decoram, elegantem aspectum, crinem pulcherrimum, rogare cepit, lenibus eum sermonibus demulcens ac blandiens, suadendo eidem, ut cum ipso ad suum monasterion habitandum diverteret; sed Vir Dei renuens ejus petitionem dixit, numquam se ex eo loco egressurum usque ad finem vitae suae i. Supradictus vero Lantharius tam rogando, quam suadendo super equum suum levare eum praecipit, et ad monasterion suum virum Dei Pardulphum perducens, augebat Christi caulas, expolians satanae sinagogas. Duobus etiam famulis praecipit, ut ejus subjacerent servituti, et cum magna diligentia jussionem ejus observarent, et ubicumque ipse Lantharius per suum comitatum vel in sua propria loca ambulabat, ipsum semper secum ambulare faciebat, et in sua camera, ubi suus fiebat lectus, semper cominus Virum Dei requiescere faciebat.

8 Et cum claustra monasterii et omnis fabrica ipsius vel omnia loca habitabilia perfecta et consummata fuissent k, praedictus Lantharius per ostium cellulae ipsius l Viro Dei regendum tradidit, et congregatis ibi monachis praeficitur in abbatem. Et quia jam praefati sumus de genealogia ejus atque propagine, quod fuerit ex agricolis exortus, factum est, divina dispensante clementia, ut cordium custos vel cultor esse non desineret, serendo vel seminando assidue pabulum verbi Dei, ut grex sibi commissus copiosa fieret fruge fecundus. Post haec vero prostratus supradictus Lantharius utroque genu in terram poscebat dicens, ut, cum ante tribunal Christi veniret, suis suffragiis sublevaretur. Fuit autem ejus poenitentia nimis ardua: postquam enim in praedicto cenobio habitare cepit, ostium cellulae suae egressus non fuit unquam, a sole calefactus nisi per fenestras m, numquam carnis aut volatilibus usus est ad alimentum vitae suae n, numquam linteo sudatus, neque balneo usus est, nisi postquam infirmari cepit o, suadentibus fratribus. Rarissime astuabat ex calidis lapidibus, et cum introisset, ubi est Waractus, latenter ferrum deferens acutum, cuncta membra

f

g

h

abbas consti-
tuitur in Wa-
ractensi co-
nobia.

E

i

F in quo vitam
ducit

k

l

m

n

o

bra

A bra sua minutissime incidere, ut semper vulneratus esset, et facta vulnera vix de loco moveri potuissent *p*, et bene cum Propheta diceret: « Non est sanitas in carne mea a facie iræ » tuæ *q*.

q
valde austeram.

9 Comedebat semel in hebdomada escam, sed aridissimam: Quadragesimæ vero temporibus omne corpus suum nudatum a discipulo suo, cui nomen Theodenus, virgis cædi præcipiebatur; nocte vero omni corpore prostrato in terram, extensis brachiis tam æstate, quam hyeme, quamdiu potuisset, in oratione jacebat: surgens autem ab oratione paululum requiescebat. Quod vero restabat post horas nocturnas ex Lectionibus, quod audierat, memoriter recitabat: post matutinas vero Laudes Responsoria vel Antiphonas de sanctis Martyribus decantando meditabatur *r*. A tertia autem hora usque ad sextam per singula altaria orationi vacabat. A sexta vero usque ad nonam silentio studebat, exiens autem a nona pauperes vel infirmos, qui ad eum veniebant, verbo Dei, pane vitæ, prædicatione satiabat. Dum vero quadam nocte paululum obdormisset, archangelum Michaellem in somnis sibi adstantem vidit, qui clara voce ad eum ait: Pardulphus, vir Dei, surge velociter et ascende per gradus scalæ istius, dextera manu gressus dirige, sinistra autem noli ire, quia tenebræ sunt. Ecce Dominum Deum tuum, quem diligis, invenies stantem ad summitatem scalæ, in manibus habentem coronam, quam in capite tuo pro tuis laboribus vult ponere, et baculum, quem tibi ad regendum populum suum dabit, ut sectator honorum operum viam salutis doceas. Tunc Famulus Dei statim consurgens, et locum, ubi pedes angeli adstare vidit, deosculatus, protinus se cum lacrymis orationi dedit, et postea omnibus ægrotantibus, qui ad eum veniebant, de ipsa terra, ubi pedes angeli stare viderat, ad spargendum in domibus eorum dabat. Sed cum ejus abstinentiam digessimus, de ejus virtutibus aliquid enarrare debemus.

ANNOTATIO.

a Apud Mabilonium legitur: Seredinnus. Vetus est prope Waractum seu Garactum, de quo infra ad lit. *g*.

b Gallice S. Pardoux. Alibi Pardulphus vel Paradulphus etiam dicitur. Natus est sub annum 637. Vide num. 54 Comment. prævii.

c Matt. 13, v. 14.

d Videtur Sanctus, relictis paternis ædibus, vitam solitariam aliquamdiu etiam egisse, licet nulla in his Actis ea de re mentio fiat. Vide num. 18 et seq. Comment. prævii.

e Is mihi aliunde omnino ignotus.

f Aquitanix A civitas (Limoges) ad Vignem (la Vienne) fluvium.

g Ejusdem Aquitanix A in Marchia Superiore oppidum prope Wartimpæ (la Gartampe) fontes. Gallice dicitur Gueret.

h Psalm. 103, v. 14.

i Nempe e loco solitario, haud procul natali vico.

k Sub finem videlicet sæculi septimi vel seq. initium.

l Quippe vir solitudinis amantissimus nunquam, seu vix unquam sua cella egressus est, ut legitur paulo post.

m Melius apud Mabilonium: Postquam in Octobris Tomus III.

prædicto cœnobio habitare cœpit, ostium cellæ ipsius egressus non fuit, nunquam a sole calefactus, nisi per fenestram etc.

n De carnium esu universim hæc habet S. Benedicti Regula cap. 43: Sed et carnium esus infirmis et omnino debilibus pro reparatione concedatur. At ubi meliorati fuerint, a carnibus more solito omnes abstineant. Vide infra lit. *r*.

o De balneis, tunc temporis adhiberi sæpius solitis, eadem Regula: Balnearum usus infirmis quotiens expedit. Sanis autem et maxime juvenibus tardius concedatur. Vide infra lit. *r*.

p Mabilonium legit: Et facta vulnera vix de loco moveri potuisset: id est, ut factis vulneribus vix de loco moveri potuisset, seu e cella alio transferri.

q Psalm. 57, v. 4.

r Alludere hæc videntur ad Regulam S. Benedicti cap. 8, ubi hæc leguntur: Quod restat, post vigiliis a fratribus, qui Psalterii vel Lectionum aliquid indigent, meditationi inseruiat: suadet hæc, uti et quæ ad litteras *n* et *o* annotavi, Sanctum ex instituto Regulæ Benedictinæ Waracti vixisse.

CAPUT II.

Varia S. Pardulphi miracula.

Quidam ex rusticis vulgaribus, Gommus nomine, dum ligna ad usum ignis in silva cæderet in vetusta arbore, boletos, quos vulgo Lemigas *a* vocant, adhærentes reperit et collectos decrevit ad virum Dei Pardulphum deferre. Cumque concitus monasterion ad Hominem Dei properaret, Regnarico cuidam, consiliario illustrissimi viri Chunoaldi *b* principis, nec non et legatario præcelsi Majoris-domus, Francorum regis Caroli *c*, in via obviam, seiscitatusque ab eo, cui has deferret lemigas, confessus est dicens, quod ad virum Dei Pardulphum deferret, qui nihil carnium, nec volatilium edebat. Sed prædictus Regnaricus temerario ausu easdem lemigas de manu hominis usurpavit, pueroque suo præcepit, ut, cum hora vescendi venisset, eas ad comedendum diligenter præpararet.

41 Cum autem hora prandii ante eum fuissent allatæ, mox ex eisdem lemigis in ore suo posuit: sed factum est, ut neque gutture, neque ore projicere valeret, adeoque anxiretur ut guttur ejus et caput tumesceret. Tunc unus ex pueris ait, quod pro lemigis, quas homo ad Virum Dei deferrebat, hoc malum pateretur. Tunc Regnaricus equum suum, in quo sedere consueverat, magna celeritate sterni et ornari præcepit, et per eum unum ex famulis suis ad famulum Dei Pardulphum direxit, et ita præcepit, ut prostratus ejus pedes deoscularetur, veniam deprecatus, ut culpam, quam in eo commiserat, relaxaret, ac pro eo Dei misericordiam exoraret: cumque idem puer ante virum Dei Pardulphum adstitisset et cuncta retulisset, Vir quoque Domini hilarissimo vultu et quasi subridens ait: Oh fili! semper contraria impiis præcepta justitiæ: illi autem, ut Dominus dixit, non evadent laqueos justæ vindictæ: nos, etsi in magnis tribulationibus positi sumus, tamen a

AUCTORE
ANONYMO.

a De vita ex usu
fungorum
** al. Gominus*

a

b

c

F periclitanti
subvenit,